

T.B.M.M.

(S.Sayısı : 684)

Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkata Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu (1/709)

T.C.

Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar

20.5.1994

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-727/03075

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İçişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 18.4.1994 tarihinde kararlaştırılan "Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkata Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Tansu Çiller
Başbakan

GEREKÇE

Anayasa Mahkemesi 23.11.1992 tarihli ve 21414 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 27.2.1992 tarihli ve E.1991/26, K.1992/11 sayılı Kararıyla, Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkat'ın 6 ncı maddesinde yer alan "Bir meclisin kararı aleyhindeki itiraz mafevki mecliste... Tetkik edilir" hükmünü, ilçe idare kurulu kararlarına yapılan itirazları sonuçlandıran il idare kurulu kararlarına karşı yargı yolunu kapatması nedeniyle iptal etmiştir.

Anayasa Mahkemesi, iptal ettiği hükmün ortaya çıkaracağı hukukî boşluğun kamu yararını olumsuz yönde etkileyeceğini belirterek, Anayasanın 153, Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanununun 53 üncü maddeleri gereğince iptal kararının Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar vermiştir.

Ancak, altı aylık süre içinde yeni bir yasal düzenleme yapılmadığı gibi söz konusu hukukî boşluk bugüne kadar giderilememiştir.

İlçe idare kurulları kararları, doğrudan Danıştay İkinci Dairesine gönderilmişse de, anılan Daire 22.6.1993 tarihli ve E.1993/1318, K.1993/1492 sayılı Kararında; "ilçe idare kurulu kararlarının ikinci ya da üçüncü derecede Danıştay İkinci Dairesi tarafından inceleneceğine ilişkin yasal bir düzenleme yoktur. Görev, kamu düzenine ilişkindir ve bu bakımdan görevli karar mercii yasa ile belli edilir. Görev konusunda oluşan boşluğun Anayasa Mahkemesi veya karar mercileri tarafından değil, Yasama Organınca doldurulması gerekir. Esasen, Anayasa Mahkemesi kararı incelendiğinde hukukî boşluğun yasal düzenleme ile doldurulması gerektiğine işaret edildiği görülmektedir" diyerek söz konusu kararları incelemeksizin iade etmiştir.

Bunun üzerine, ilçe idare kurullarının Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkata göre verdikleri kararlar, gereğinin takdir ve ifası için Cumhuriyet başsavcılıklarına gönderilmiş, ancak Cumhuriyet başsavcılıkları anılan Kanunun yürürlükte olduğunu, Kanunun 5 inci maddesi hükmüne göre gerekli olan iki dereceli inceleme gerçekleştirilmeden gönderilen kararların ve eki dosyaların usul eksikliğiyle malul bulduklarını belirterek, bunları geri göndermişlerdir.

Bu durum, birçok suçun zamanaşımına uğramasına, sonuçta takipsiz ve cezasız kalmasına neden olmaktadır.

Konu, kamu düzenini tehdit ve kamu vicdanını rencide eder bir mahiyet almıştır.

Her ne kadar, memur yargılama sisteminin tümüyle değiştirilmesi düşünülmekteyse de, bunun kanunlaştırılmasının oldukça uzun bir zaman alacağı anlaşılmaktadır. Bu zaman içinde bir çok suç dosyasının daha zamanaşımına uğraması kaçınılmazdır.

Bu nedenle, konunun Memurun Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkata bir madde eklenmesiyle çözümünün uygun olacağı düşünülmektedir.

Esasen, Anayasanın 153 üncü maddesinde, "İptal kararının yürürlüğe girişinin ertelendiği durumlarda, Türkiye Büyük Millet Meclisi, iptal kararının ortaya çıkardığı hukukî boşluğu dolduracak kanun tasarısı ve teklifini öncelikle görüşüp karara bağlar" hükmü yer almış olup, anılan madde gerekçesinde de "iptal kararı bazen hukukî boşluk yaratabilir. Bu boşluğun süratle doldurulması için kanun yapımındaki merasime istisna getirilmiş, görüşmenin öncelikle yapılması esası kabul edilmiştir" denilmektedir.

Anayasa Mahkemesinin söz konusu iptal kararının temelini, ilçe idare kurullarının mezkûr Kanuna göre verdikleri kararları itirazen veya re'sen inceleyip kesinleştiren il idare kurullarının, yargı statüsüne, bağımsızlığına ve güvencesine sahip olmayan kişilerden meydana gelmesi oluşturmuştur. Anayasa Mahkemesi, il idare kurullarının söz konusu Kanuna göre verdikleri kararların Danıştay İkinci Dairesince incelenip kesinleştirilmesini, bu temel yaklaşımdan hareketle Anayasa-ya aykırı bulmamıştır.

Bu husus dikkate alınarak, Tasarıda, ilçe idare kurullarının adı geçen Kanuna göre verdikleri kararların itirazen veya re'sen o ilçenin bağlı bulunduğu bölge idare mahkemesi tarafından incelenip kesinleştirilmesi öngörülmüştür.

Söz konusu görevin bölge idare mahkemelerine verilmesi, anılan mahkemelerin 2576 sayılı Kanunun 8 inci maddesine göre esasen ikinci derecede inceleme ve kesinleştirme mercii olarak belirlenmiş olmasından kaynaklanmıştır. Ayrıca, Danıştay İkinci Dairesinin iş yükünün, daha da artmaması ve konunun daha kısa sürede ve yerinde çözümlenmesi de amaçlanmıştır.

2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun, "Bölge İdare Mahkemelerinin görevleri" başlıklı 8 inci maddesinin (c) bendinde anılan mahkemelerin diğer kanunlarla verilen görevleri de yerine getireceği hükme bağlandığından, 2576 sayılı Kanunda herhangi bir değişiklik yapılmasına gerek kalmadan, sorun çözümlenmiş ve hukukî boşluk giderilmiş olacaktır.

İçişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

İçişleri Komisyonu

7.6.1994

Esas No. : 1/709

Karar No. : 8

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İçişleri Bakanlığınca hazırlanarak Başkanlığımıza 20.5.1994 tarihinde intikal ettirilen ve Başkanlığımızca 26.5.1994 tarihinde Komisyonumuza havale edilen "Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkata Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı", Komisyonumuzun

6.6.1994 tarihli toplantısında, Adalet ve İçişleri Bakanlıkları temsilcileri ile Danıştay Başkanlığı temsilcisinin de katılımıyla incelenip görüşülmüştür.

Tasarı ile, Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkatin, Anayasa Mahkemesinin 27.2.1992 tarihli ve E.1991/26, K.1992/11 sayılı kararıyla iptal edilen 6 ncı maddesinin "Bir meclisin kararı aleyhindeki itiraz mafevki mecliste ... tetkik edilir." şeklindeki hükmünün ortaya çıkarılmış olduğu yasal boşluk giderilmeye çalışılmaktadır. Söz konusu hükmün, Anayasa Mahkemesince iptalinden önce, Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkate göre soruşturması yapılan ilgililerin, İlçe İdare Kurulu kararlarına karşı İl İdare Kuruluna; İl İdare Kurulu kararlarına karşı Danıştaya başvurma hakları bulunmaktaydı. Anayasa Mahkemesi, söz konusu hükmü, yargı yolunu kapadığı; yargı yetkisinin ancak bağımsız mahkemelerce kullanılabilceği ve ilgililerin, mahkemeler önünde savda bulunmak ve savunma yapmak hakkını kısıtladığı gerekçeleriyle iptal etmiş ve Anayasanın 153 üncü maddesine istinaden, yasama organının 6 aylık süre içinde hukukî boşluğu dolduracak yasal düzenleme yapmasını kararlaştırmıştır. Ancak yasama organı bu süre içinde harekete geçirilmemiş ve bu alanda bir hukukî boşluk doğmuştur. Sonuçta Danıştay, kendisine Kanunla görev tevdi edilmediği sürece inceleme yapamayacağı yönünde kararlar vermiş buna karşılık İl İdare Kurulları, Kanunun, söz konusu hükmü iptal edildiği için yapılan başvuruları kabul etmemiş ve çok sayıda soruşturma dosyası ilgili makam bulunamadığından zamanaşımına uğramıştır. Halen ilgili makam bulunamadığı için sonuçlandırılmayan çok sayıda dosya mevcuttur. İçişleri Bakanlığı bu konudaki hukukî boşluğu doldurmak ve soruşturma sürecinin tamamlanmasını sağlamak için söz konusu tasarıyı hazırlamış ve hükümet kanalıyla Başkanlığımıza intikal ettirmiş bulunmaktadır.

Tasarı ile gerekçesi Komisyonumuzca benimsenmiş ve geneli üzerinde incelemeler yapılmıştır.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler sırasında üyelerimizce;

– Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkatin eskimiş bulunduğu, dilinin anlaşılmasız olduğu ve günümüz ihtiyaçlarına karşılık vermediği, bu nedenle de tümünün değiştirilmesi gerektiği;

– Kuvvetler ayrılığı prensibini gerçekleştirmede Kanunun çok önemli bir fonksiyona sahip olduğu, bu nedenle de en kısa zamanda acil değişikliklerin yapılması, daha sonra da tümünün değiştirilmesi gerektiği;

– Yapılacak yeni düzenlemelerde süreci kısaltıcı ve hızlandırıcı önlemlerin alınması gerektiği, bu surette kurumların iş yükünün hafifletilmesi gerektiği;

görüşleri ileri sürülmüştür.

Buna karşılık olarak Hükümet adına yapılan açıklamalarda;

– Söz konusu Kanunun tümünün değiştirileceğini; bu konudaki çalışmaların son aşamada olduğu;

– Kanunun tümünün değiştirilemsine ilişkin tasarı taslağında, İl ve İlçe İdare Kurullarına yer verilmediğini, bu ve buna benzer düzenlemelerle sürecin kısaltılacağı;

– Görüşülmekte olan tasarının çok acil bir hukukî ihtiyaçtan kaynaklandığı; ifade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlandıktan sonra maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 1 inci maddesi, Başkanlığa verilen redaksiyon yetkisi çerçevesinde yeniden düzenlenmiş ve Ana Kanunun tarihini gösterir hale getirilmiştir.

Tasarının, İlçe İdare Kurullarının kararlarına karşı, Bölge İdare Mahkemesine başvurmayı olanaklı kılan Memurin Muhakematı Hakkında Kanuna eklediği Ek 1 inci madde ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeleri, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Komisyonumuz, halen sonuçlandırılmamış bulunan ve zamanaşımına uğrama tehlikesiyle karşı karşıya bulunan soruşturma dosyalarının bir an önce sonuçlandırılmasını sağlamak için, tasarının, İçtüzüğümüzün 53 üncü maddesine istinaden, Genel Kurulda öncelikle görüşülmesini kararlaştırmıştır.

Raporumuz, Genel Kurula sunulmak üzere arz olunur.

Başkan	Başkanvekili
<i>Ahmet Sezal Özbek</i>	<i>Mehmet Kerimoğlu</i>
Kırklareli	Ankara
Kâtip	Üye
<i>Ahmet Bilyeli</i>	<i>Hasan Çakır</i>
İçel	Antalya
Üye	Üye
<i>Mehmet Seven</i>	<i>Hüsamettin Korkutata</i>
Bilecik	Bingöl
Üye	Üye
<i>M. Fevzi Yalçın</i>	<i>Lütfü Esengün</i>
Eskişehir	Erzurum
Üye	Üye
<i>Hannan Özüberk</i>	<i>Mehmet Özkaya</i>
Gaziantep	Gaziantep
Üye	Üye
<i>Mustafa Zeydan</i>	<i>Ömer Şeker</i>
Hakkâri	Konya
Üye	Üye
<i>Akın Gönen</i>	<i>Mehmet Çebi</i>
Manisa	Samsun
Üye	Üye
<i>Seyit Eyyüpoğlu</i>	<i>Muhtar Mahramlı</i>
Şanlıurfa	Tekirdağ
Üye	
<i>Güler İleri</i>	
Tokat	

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN
Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkata Bir Ek Madde Eklenmesi
Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkata aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1. — İlçe idare kurullarının bu Kanun hükümlerine göre verdikleri kararlar, kararın türüne göre itirazın veya kendiliğinden o ilçenin bağlı bulunduğu bölge idare mahkemesi tarafından ikinci derecede incelenerek karar bağlanır.”

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükülmerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Prof. Dr. T. Çiller

Başbakan

Devlet Bakanı ve Başb. Yrd.

M. Karayalçın

Devlet Bakanı

Y. Aktuna

Devlet Bakanı

İ. Tez

Devlet Bakanı

T. Akyol

Devlet Bakanı

N. Kurt

Devlet Bakanı

A. A. Doğan

Devlet Bakanı

E. Şahin

Devlet Bakanı

Ş. Erdem

Millî Savunma Bakanı

M. Gölhan

Dışişleri Bakanı

H. Çetin

Millî Eğitim Bakanı

N. Ayaz

Sağlık Bakanı

M. K. Dinç

Tarım ve Köyişleri Bakanı

R. Şahin

Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. T. Köse

Kültür Bakanı

D. F. Sağlar

Orman Bakanı

H. Ekinci

Devlet Bakanı

N. Cevheri

Devlet Bakanı

A. Ş. Ereğ

Devlet Bakanı

B. S. Dağ

Devlet Bakanı

M. A. Yılmaz

Devlet Bakanı

M. Kahraman

Devlet Bakanı

A. Ataç

Devlet Bakanı

N. Tekinel

Adalet Bakanı

M. S. Oktay

İçişleri Bakanı

N. Menteşe

Maliye Bakanı

İ. Attila

Bay. ve İskân Bakanı

O. Kumbaracıbaşı

Ulaştırma Bakanı

M. Köstepen

Çal. ve Sos. Güv. Bakanı

M. Moğultay

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

V. Atasoy

Turizm Bakanı

A. Ateş

Çevre Bakanı

R. Akçalı

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkata Bir Ek Madde Eklenmesi
Hakkında Kanun Tasarısı**

MADDE 1. – 4.2.1329 tarihli Memurin Muhakematı Hakkında Kanunu Muvakkata aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1. – Tasarının ek 1 inci maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.”

MADDE 2. – Tasarının 2 nci maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. – Tasarının 3 üncü maddesi, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

